

Лірика Т. Шевченка періоду арешту й заслання та після повернення із нього

Оцінка:

Теорія

Ліричний герой - образ поета (його ліричне «я»), чиї переживання, думки та почуття відображено в ліричному творі.

Медитація (від лат. meditatio — роздум) — форма філософської лірики: вірш, в якому поет висловлює свої думки над проблемами життя і смерті, над баченим і пережитим.

Психологізм у літературі — глибоке, детальне відтворення подій у художньому творі, зокрема світу його персонажа (почуття, думки, переживання, спонукання).

Згадаймо

Ви вже дещо знайомі з життєвим шляхом поета, тому для актуалізації своїх знань зіграймо літературне лото «Асоціації», *пригадаймо вже відомі сторінки життя Т.Шевченка. За малюнком визначити подію в житті Т.Шевченка.*

Опрацювання нового матеріалу

Період творчості арешту та заслання (1847-1857)

Тематично можна виділити такі групи віршів цього періоду:

- Автобіографічна;
- Пейзажна;
- Побутова;
- Політична;
- Філософська.

«В казематі» — цикл поезій Тараса Шевченка, написаних в казематі «Третього відділу» в Петербурзі під час слідства над учасниками Кирило-Мефодіївського братства між 17 квітнем і 30 травнем 1847 року і включає 13 поезій:

«Ой одна я, одна...»,
«За байраком байрак...»
«Мені однаково, чи буду...»,
«Не кидай матері, казали...»,
«Ой три шляхи широкої...»,
«Садок вишневий коло хати...» та ін..

Продивіться буктрейлер до циклу «В казематі» і дайте відповідь на питання:

- Які почуття передані в поезії циклу «В казематі» Шевченка Т.? Які мотиви переважають

«Садок вишневий коло хати»

Ознайомтеся зі змістом поезії

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Сем'я вечеря коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх;
Сама заснула коло їх.
Затихло все, тільки дівчата
Та соловейко не затих.

Аналіз поезії

Тема:

Ідея:

Жанр:

*Порівняйте текст та картину
Т.Шевченка "Селянська родина" і
заповніть таблицю*

75. СЕЛЯНСЬКА РОДИНА.
О. де. [Н. п. Р. 1843].

Вірш	Картина
Настрій	
Родина	
Фон	
Проблема	

Чому поезію «Садок вишневий кого хати» вважають світовим шедевром?

Період творчості після заслання (1857-1861)

Останні роки життя поета були періодом найвищого розквіту його таланту. У 1857 році було написано лише дві поеми — «Неофіти» і «Юродивий» (остання залишилася незакінченою); у 1858 — п'ять невеликих віршів: «Доля», «Муза», «Слава», «Сон» («На панщині пшеницю жала»), «Я не нездужаю, нівроку», у 1859 — одинадцять віршів й одну поему, у 1860 — тридцять п'ять поезій.

«Доля» (9 лютого 1858, Нижній Новгород)

Ознайомтеся зі змістом поезії

Ти не лукавила зо мною,
 Ти другом, братом і сестрою
 Сіромі стала. Ти взяла
 Мене, маленького, за руку
 І в школу хлопця одвела
 До п'яного дяка в науку.
 — Учися, серденько, колись
 З нас будуть люде, — ти сказала.
 А я й послухав, і учивсь,
 І вивчився. А ти збрехала.
 Які з нас люде? Та дарма!
 Ми не лукавили з тобою,
 Ми просто йшли; у нас нема
 Зерна неправди за собою.
 Ходімо ж, доленько моя!
 Мій друже вбогий, нелукавий!
 Ходімо далі, далі слава,
 А слава — заповідь моя.

Як звертається до дорі?

Тема:

Ідея:

Жанр:

Що ви розумієте під словом «дорі»?

Від яких типиків вона залежить?

Чому, на думку поета, дорі не любила з ним?

Про яку славу мріяв поет? Що він заповідав нащадкам?

Ліричний герой твору, який він?

Чи можна сказати, що твір автобіографічний? Думки обґрунтуйте і підтвердіть.

«Дорі» належить до медитативної лірики. Доведіть

Композиція:

Вірш поділяється на кілька композиційно-сміслових частин

	Зміст
1	
2	
3	
4	

Художні особливості твору.

Визначте художні засоби

«дальше, дальше», «слава ...слава».

«учися, серденько...», «ходімо ж, доленько моя»,
«мій друже вбогий, нелукавий!»

«Які з нас люде?»

«Та дарма!», «Ходімо ж, доленько моя!», «Мій
друже вбогий, нелукавий!»

«Росли укупочці, зросли» (25 іюня 1860, С. -Петербург).

Ознайомтеся зі змістом поезії

Росли укупочці, зросли;
Сміялись, гратись перестали.
Неначе й справді розійшлись!..
Зійшлись незабаром. Побрались;
І тихо, весело прийшли,
Душею-серцем не повинні,
Аж до самої домовини.
А меж людьми ж вони жили!
Подай же й нам, всещедрий Боже!
Отак цвісти, отак рости,
Так одружитися і йти,
Не сварячись в тяжкій дорозі,
На той світ тихий перейти.
Не плач, не вопль, не скрежет зуба
Любов безвічну, сугубу
На той світ тихий принести.

Що скажете про інтерпретацію поезії театром тіней?

Про які періоди в житті людини розповідає поет?

Яким типом дружні стосунки між подругами стають серйозними?

Від чого залежить щасливе подружнє життя?

Чому не кожна пара «доживала укупі до самої дамовини»? Що є перешкодою для цього?

З яким проханням звертається поет до Бога?

Як повинні поводити себе члени родини, коли сім'я опиняється у скрутному становищі.

Про які життєві страждання зауважає поет у творі? («Плач, вояк, скрежет зубів»)

Чим пояснити те, що поет прагне зберегти любов між людьми і у потайбковому світі?

Чому влаштовують: благополуччя в родині — міцність держави.

Тема:

Ідея:

Жанр:

Художні особливості:

Визначте художні засоби

«росли-зросли», «розійшлись ... зійшлись», «на той світ тихий».

«Неначе й справді розійшлись!», «Подай же й нам, всещедрий боже!»

«в тяжкій дорозі», «світ тихий», «любов безвічна».

«Подай же й нам, всещедрий боже!»

«Які стосунки склалися у вашій родині?»

Відповідь оформіть за допомогою прийому «Даміна».

Щасливе подружнє життя	злагода				

Кількома реченнями перекажіть зміст поезій "Даря" та "Росли ми в купорі з тобою".

Які мотиви переважають у поезії Т.Шевченка після заслання?

Закріплення

Тести

1. У неволі Тарас Шевченко написав цикл віршів "У казематі", куди ввійшло:

- А 13 поезій
- Б 17 поезій
- В 20 поезій

2. Шедевром світової лірики, написаної в казематі, стала поезія:

А "Кавказ"

Б "Садок вишневий коло хати"

В "Ісаія. Гл.35"

3. Куди записував поет вірші на засланні?

В рукописний альбом

На клаптиках паперу

В захлаявну книжечку

4. Доля в поезії «Доля» для поета, як він про це зазначив у творі, була для нього:

А вбогим другом;

Б правдою життя;

В прозінням свідомості;

Г довгоочікуваним щастям.

5. Митець дорікає своїй долі за те, що вона йому («Доля»):

А не допомагала впродовж життя;

Б збрехала;

В завдала всіляких перешкод;

Г чинила опір у здобутті освіти.

6. Заповіддю для Т. Шевченка була («Доля»):

А чемність і гордість;

Б путь до волі;

В невимовна біль за долю своїх братів і сестер;

Г слава.

7. Поет, звертаючись у творі до Бога, називає його («Росли укупочці, зросли»):

А променем щастя;

Б душею нації;

В всещедрим;

Г всемогутнім велетнем.

8. Дитинство ліричного героя асоціюється із («Росли укупочці, зросли»):

А грою і сміхом;

Б дивовижними речами;

В світом казок і пригод;

Г солодощами.

9. Життя у подружжя було («Росли укупочці, зросли»):

А сумбурним і нестерпним;

Б вкрай важким матеріально;

В наче у раю;

Г тихим і веселим.

10. У потойбічний світ герой поезії прагне перенести із дійсності («Росли укупочці, зросли»):

А садок вишневий коло хати;

Б безвічну любов;

В всі життєві радощі;

Г срібло–золото.

Домашня робота

На вашу думку, до яких би тем звертався Т. Шевченко у наш час? До кого міг би звернутися за допомогою? (7-10 речень)